

KANSALAISSYHTEISKUNTAPOLITIIKAN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS 3/2024

Aika: Keskiviikko 4.9.2024 klo 13–16

Paikka: Kirkkokatu 12, Helsinki, nh. Aleksanteri / Teams

Osallistajat: (x) toimitusjohtaja Taina Susiluoto, Suomen Olympiakomitea ry (pj)
(varajäsen suluissa) (-) toiminnanjohtaja Virpi Dufva, Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry
(varapj.)

(x) kehittämisneuvos, Kaisa Tiusanen, Esikunta, oikeusministeriö
(x) yksikön päällikkö Niklas Wilhelmsson, Demokratia- ja julkisoikeusosasto, oikeusministeriö)

(-) ylitarkastaja Kari Niemi-Nikkola, Nuoriso- ja liikuntapolitiikan osasto, opetus- ja kulttuuriministeriö

(-) erityisasiantuntija Anssi Pirttijärvi, Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaan sivistystyön osasto, opetus- ja kulttuuriministeriö)

(-) kehittämisjohtaja Harri Martikainen, Hallinto- ja kehittämisosasto, sisäministeriö

(x) erityisasiantuntija Leena Seitovirta, Hallinto- ja kehittämisosasto, sisäministeriö)

(-) sosiaalineuvos Markus Seppelin, Yhteisöt ja toimintakyky –osasto, sosiaali- ja terveysministeriö

(x) erityisasiantuntija Elina Varjonen, Yhteisöt ja toimintakyky –osasto, sosiaali- ja terveysministeriö)

(x) neuvotteleva virkamies Hanna Hämäläinen, Työllisyys- ja toimivat markkinat osasto, työ- ja elinkeinoministeriö

(-) ohjausneuvos Jussi Toppila, Ohjausyksikkö, työ- ja elinkeinoministeriö)

(x) yksikön päällikkö Eevamari Laaksonen, Kehityspoliittinen osasto, ulkoministeriö

(-) yksikön päällikön sijainen Mika Mickelsson, Viestintäosasto, ulkoministeriö)

(x) neuvotteleva virkamies Markku Mölläri, Kunta- ja aluehallinto-osasto, valtiovarainministeriö

(-) finanssineuvos, yksikön päällikkö Katju Holkeri, Valtionhallinnon kehittämisosasto, valtiovarainministeriö)

(-) lainsäädäntöjohtaja Johanna Korpi, Johdon tuki, ympäristöministeriö

(x) erityisasiantuntija Heta-Elena Heiskanen, Ympäristönsuojeluosasto, ympäristöministeriö)

(x) erityisasiantuntija Elsa Mantere, Suomen Kuntaliitto

(-) erityisasiantuntija Sami Niemi, Sivistys- ja hyvinvointiyksikkö, Suomen Kuntaliitto)

- (x) johtaja Petri Keskitalo, Suomen Olympiakomitea ry
- (x) (pääsihteeri Henrika Backlund, Finlands Svenska Idrott r.f)

- (x) toiminnanjohtaja Anna Munsterhjelm, Suomen nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssi ry
- (-) (toiminnanjohtaja Ulla Siimes, Lastensuojelun Keskusliitto ry)

- (x) yhteiskuntasuhdepäällikkö Ulla Kiuru, SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry
- (x) (sosiaalipoliittinen asiantuntija Veera Florica Rajala, Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f)

- (x) pääsihteeri Rosa Meriläinen, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry
- (x) (puheenjohtaja Marita Salo, Opintokeskukset ry)

- (x) toiminnanjohtaja Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- (-) (toiminnanjohtaja Christell Åström, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry)

- (-) hallituksen jäsen Ikechukwu Ude-Chime, RASMUS - Rasismien ja muukalaispelon vastainen yhdistys ry
- (x) (pääsihteeri Tomi Timperi, Miesjärjestöjen keskusliitto ry)

- (x) toiminnanjohtaja Annu Lehtinen, Suomen Pakolaisapu ry
- (x) (koordinaattori Petri Öhman, Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestö ry)

- (x) toimitusjohtaja Susanna Kallama, Yhteiskunnallisten yritysten liitto Arvo ry
- (-) (kehittämispäällikkö Hannamari Heikkinen, Suomen Yrittäjät ry)

- (-) yliopiston lehtori Petri Ruuskanen, Jyväskylän yliopisto, yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
- (x) (toiminnanjohtaja Lea Ryyänen-Karjalainen, Tieteellisten seurain valtuuskunta)

- (x) toiminnanjohtaja Anne Porthén, Kansalaisareena ry
- (-) (Vehmersalmen pitäjäraadin puheenjohtaja Mauno Kumpulainen, Pitäjäraadit Kuopion maaseutualueilla)

Sihteeristö:

- (x) erityisasiantuntija Mikko Lehtonen, oikeusministeriö
- (x) suunnittelija Maija Mielonen, oikeusministeriö
- (x) erityisasiantuntija Liisa Männistö, oikeusministeriö
- (x) erityisasiantuntija Maria Wakeham-Hartonen, oikeusministeriö

Pysyvät asiantuntijat:

- (-) Ilmari Nalbantoglu, vaikuttamistyön johtaja (Outi Hakkarainen, asiantuntija, kestävä talous), Suomalaiset kehitysjärjestöt – Fingo ry

Kutsutut asiantuntijat:

- (x) toiminnanjohtaja Anu Juvonen, DemoFinland
- (-) päällikkö, yhteiskuntasuhteet, Kaisa Larjomaa, Olympiakomitea
- (-) ylijohtaja, osastopäällikkö Johanna Suurpää, oikeusministeriö

ESITYSLISTA

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.04. Todettiin läsnäolijat.

2. Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin muutoksitta.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 3.1)

Hyväksyttiin muutoksitta.

4. Muutosten toteaminen neuvottelukunnan kokoonpanossa (liite 4.1)

Neuvottelukunnan kokoonpanossa todettiin seuraavat muutokset: Neuvotteleva virkamies **Päivi Haavisto-Vuoren** tilalle varsinaiseksi jäseneksi on nimetty neuvotteleva virkamies **Hanna Hämäläinen**, työ- ja elinkeinoministeriö.

5. Tilannekatsaus ja keskustelu: Kansalaisyhteiskunnan osallistuminen Euroopan neuvoston työhön (liite 5.1)

Kuultiin tilannekatsaus toukokuussa 2024 aloittaneen Euroopan neuvoston Demokratian ohjauskomitean (*Steering Committee on Democracy, CDDEM*) alaisen kansalaisyhteiskunnan osallistumista käsittelevän alatyöryhmän (*Working Group on Civil Society Participation, GT-CS*) työskentelystä, johon DemoFinland ry:n toiminnanjohtaja Anu Juvonen osallistuu KANEn mandaatilla. Anu Juvonen esitteli luonnoksen ohjeeksi kansalaisyhteiskunnan osallistumisesta Euroopan neuvoston työhön sekä luonnokseen esittämänsä muokausehdotukset.

Juvosen mukaan alatyöryhmän fokuksessa ovat ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio. Kansalaisyhteiskunnan roolia on viime vuosina vahvistettu Euroopan neuvostossa, osin Suomen aloitteesta. Suomi on toistaiseksi ainoa jäsenvaltio, joka on nimennyt työryhmään kansalaisyhteiskunnan edustajan. Keskustelussa nostettiin esiin mm. kysymys mielenosoitusten rajoittamisesta ja korostettiin, että tilanteen kehittymistä on tärkeä seurata myös Euroopan neuvoston tasolla yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa.

Neuvottelukunta kannatti Juvosen esittämiä muutoksia kansalaisyhteiskunnan osallistumista koskevaan ohjelunokseen. Neuvottelukunta piti tärkeänä, että Suomella on kansalaisyhteiskunnan edustaja työryhmässä, ja että Euroopan neuvosto pyrkii uudistamaan sääntöjään ja toimintatapojaan siten, että ne tukevat hallinnon avoimuutta, hyvää hallintotapaa ja kansalaisyhteiskunnan osallisuutta päätöksenteossa.

6. KANEn alue- ja kuntavaalitavoitteiden hyväksyminen (liite 6.1)

Mikko Lehtonen esitteli sihteeristön ja ”työnyrkin” laatiman luonnoksen KANEn alue- ja kuntavaalitavoitteiksi.

Keskustelussa todettiin, että vanhus- ja vammaisneuvostot yhdistetään monissa kunnissa. Tavoitteisiin lisättiin kehote korostaa neuvostojen erillistä roolia ja edustavuutta. Lisäksi julkiseen hankintatoimeen liittyvään tavoitekohtaan lisättiin selventävä sana

palveluntuottajajärjestöt, jotta kansalaisjärjestöjen yleishyödyllinen toiminta ja markkinaehtoinen toiminta erotettaisiin selkeästi toisistaan.

Hyväksyttiin neuvottelukunnan alue- ja kuntavaalitavoitteet edellä mainituin muutoksin. Sovittiin, että tavoitteet valmistellut työnyrkki tapaa toisen kerran syyskuussa muotoillakseen tavoitteet vaikuttavampaan muotoon ehdokasviestintää varten. Viestintää varten muotoillut tavoitteet toimitetaan myös KANEn jäsenistölle.

7. KANEn vaikuttamissuunnitelman toimeenpano (liitteet 7.1–7.3)

Asiakohdan aluksi käytiin keskustelu budjettiriihen päätöksistä ja niiden vaikutuksista eri sektoreilla. Todettiin, että suuria yllätyksiä aiemmin tiedossa olleisiin päätöksiin ei tullut.

- **Korkean tason keskustelutilaisuus puolueiden ja kansalaisjärjestöjen johdolle.** Sihteeristö yhdessä työvaliokunnan kanssa on laatinut edellisessä kokouksessa ja työvaliokunnassa käydyin keskustelun perusteella tilaisuuden alustavan konseptin ja taustapaperin (liite 7.1). Sitran kanssa on käyty alustava yhteistyökeskustelu. Myös YLE-yhteistyötä on selvitetty.

Keskusteltiin tilaisuuden tavoitteista, tarkoituksesta ja osallistujista sekä käytännön toteutuksesta. Päätettiin, että tilaisuuden tarkoitus olisi saada puolueiden puheenjohtajat keskustelemaan yhdessä kansalaisyhteiskunnan/järjestöjen johdon kanssa tulevaisuuden kansalaisyhteiskuntavisiosta. Tavoitteena olisi parlamentaarinen keskustelu, joka voisi antaa syötteitä mm. seuraavaan hallitusohjelmaan. Tämä tilaisuus olisi luonteeltaan luottamuksellinen ja suljettu ("Chatham House"), mutta voisi toimia avauksena laajemmalle, julkiselle keskustelulle tästä aiheesta. Jatketaan neuvottelua Sitran kanssa mahdollisesta yhteistyöstä.

- **Ministeriökierros 2 (VSI:t/erityisavustajat) ja oppositiopuolueiden johdon tapaamiset.** Sihteeristö on kontaktoinut ministeriöiden (OM, SM, VM, OKM, STM) esikuntia sekä oppositiopuolueiden johtoa ja muutamia tapaamisia on jo kalenteroitu (lokakuu 2024 – helmikuu 2025, liite 7.2). Jäsenistön osallistumista tapaamisiin kartoitetaan parhaillaan. Tausta-aineiston valmistelu on käynnistymässä. Todettiin, että tapaamisten tavoitteena on erityisesti seurata kansalaisjärjestöstrategian toimeenpanoa sekä tuoda esiin kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä koskevia näkökulmia hallituksen puolivälitarkastelua ja alue- ja kuntavaaleja silmällä pitäen.
- **Muut vaikuttamistoimenpiteet.** Yhteensovitaan KANEn ja kansalaisjärjestöstrategian toimet, jatketaan yhteydenpitoa YRT-neuvottelukunnan kanssa. KANEn pj:n ja VM:n alue- ja kuntaosaston johdon kanssa on sovittu tapaaminen (18.9.2024).

8. Tilannekatsaus ja keskustelu: Kansalaisjärjestöstrategian toimeenpanon käynnistäminen (liite 8.1)

Valtioneuvosto teki [periaatepäätöksen kansalaisjärjestöstrategiasta](#) 6.6.2024. Kuultiin tilannekatsaus strategian toimeenpanon käynnistämisestä ja keskusteltiin toimeenpanosuunnitelmasta. Luonnos toimeenpanosuunnitelmaksi käsitellään strategiatyöryhmässä 19.9., jonka jälkeen se jaetaan tiedoksi myös KANELLE. Suunnitelmaa on tarkoitus päivittää tarpeen mukaan toimeenpanon aikana, mikäli uusia avauksia esitetään. Yksi keskeinen kysymys on, miten strategian avulla voitaisiin luoda yhteinen tahtotila pitkäjänteisen kansalaisyhteiskuntapolitiikan rakentamiseksi. Tarkoitus on mm. järjestää strategian toimeenpanon aikana useita tilaisuuksia, jotka voivat tuottaa syötteitä

ministeriöiden tulevaisuuskatsauksiin ja niiden kautta hallitusohjelmavalmisteluun. KANella on tärkeä rooli strategian toimeenpanon seurannassa.

Keskustelussa tuotiin esiin huoli siitä, että järjestöjen rooli strategian toimeenpanossa näyttäytyy pienenä esim. seurantaryhmän kokoonpanoa koskevan esityksen perusteella. Toinen huoli liittyy siihen, miten vahvasti poliittinen johto sitoutuu toimeenpanoon. Seurantaryhmän organisoinnista on tarkoitus keskustella strategiatyöryhmän kokouksessa 19.9.

Merkittiin tiedoksi tilannekatsaus sekä strategian toimeenpanoon liittyvät avoimet tilannekatsaukset, jotka järjestetään 12.9.2024, 24.10.2024 ja 23.1.2025. Merkittiin tiedoksi myös asiakohdassa käyty keskustelu ja siinä esiin nostetut näkökulmat.

9. Ajankohtaiset tapahtumat ja lausuntopyynnöt

- Normienpurkutyöpaja 26.8.2024; yhteenveto tilaisuuden keskustelusta toimitetaan neuvottelukunnalle.
- Kansalaisjärjestöstrategian avoimet tilannekatsaukset 12.9. ja 24.10.2024 sekä 23.1.2025
- Miina Sillanpään ja kansalaisvaikuttamisen päivä 1.10.2024
- Kansallinen demokriatiapäivä 11.10.2024
- Alueellinen kansalaisjärjestöakatemia 7.11.2024
- [Lausuntopyyntö luonnoksesta yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi 2024](#) (määräaika 9.9.2024); sihteeristö laatii lausuntoluonnoksen, joka lähetetään neuvottelukunnalle kommentoitavaksi.
- [Lausuntopyyntö tilastotuotannon muutoksista](#) (määräaika 20.9.2024); lähetetään lausuntopyyntö tiedoksi neuvottelukunnalle. Sihteeristö laatii luonnoksen KANen lausunnoksi.

Merkittiin tiedoksi ajankohtaiset tapahtumat sekä KANen saamat lausuntopyynnöt ja sovittiin lausuntojen valmistelusta.

10. Muut asiat

- **Työvaliokunnan nimeäminen kaudelle 09/2024–09/2025**
Neuvottelukunnalle on lähetetty sähköpostitse pyyntö ilmoittautua mukaan työvaliokuntaan viimeistään 11.9.2024. Päätettiin tehdä neuvottelukunnan päätös työvaliokunnan kokoonpanosta kirjallisessa menettelyssä (sähköpostitse) syyskuun aikana.
- **Keskustelutilaisuus vertaistoiminnasta ja yhdenvertaisuudesta 13.12.2024**
Merkittiin tiedoksi joulukuussa järjestettävä tilaisuus, johon toivotaan KANen edustajaa osallistumaan keskusteluun. Sovittiin, että Petri Öhman lähettää tilaisuuden kutsun sihteeristölle.

11. Seuraavat kokoukset

Keskiviikko 27.11.2024 klo 13–16

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.46.